

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ технології жирів та продуктів бродіння _____
(назва)

Розробник _____ Демидова А.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)
« 25 » червня 2019 р.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ДИСЦИПЛІНИ

Асортимент і використання харчових добавок

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий _____
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань _____ 18 «Виробництво та технології» _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 181 «Харчові технології» _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ «Технології жирів, продуктів бродіння і виноробства» _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ професійна підготовка _____
(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання _____ денна _____
(денна / заочна)

Харків – 2019 рік

Змістовий модуль № 1

Тема 1. Що таке харчові добавки? Значення харчових добавок у сучасному виробництві харчових продуктів.

Визначення харчових добавок. Необхідність і доцільність застосування харчових добавок у виробництві. Законодавча база для використання харчових добавок. Корисність і шкідливість харчових добавок.

Тема 2. Класифікація харчових добавок за їх технологічним призначенням та властивостями.

2. 1. Класифікація ХД по їх безпечності. Дозволена добова доза ДДД, та дозволене добове споживання ДДС, їх визначення та застосування для безпечного застосування ХД у виробництві. Безпечна концентрація ХД у харчовому продукті, Безпечне застосування ХД, якщо вони застосовуються у кількості більше однієї в продукті.

2. 2. Добавки, що впливають на: колір харчових продуктів; консистенцію харчових продуктів, смакові характеристики харчових продуктів, запах харчових продуктів, термін зберігання харчових продуктів, біологічно активні речовини (БАР).

Тема 3. Європейська система цифрової кодифікації харчових добавок , добавки з літерою Е.

Навіщо знадобилася система цифрової кодифікації? Класи харчових добавок за європейською системою та відповідні групи номерів. Резервні номери в європейській системі кодифікації ХД. Використання європейської системи цифрової кодифікації ХД в Україні.

Тема 4. Безпека застосування харчових добавок.

4. 1. Класифікація ХД по їх безпечності. Дозволена добова доза ДДД, та дозволене добове споживання ДДС, їх визначення та застосування для безпечного застосування ХД у виробництві.

4. 2. Безпечна концентрація ХД у харчовому продукті, Безпечне застосування ХД, якщо вони застосовуються у кількості більше однієї в продукті.

Тема 5. Кольорорегулюючі матеріали, їх призначення та характеристики.

Необхідність та доцільність зміни (або посилення) кольору харчових продуктів. Природа та хімічні формули речовин, за допомогою яких можна змінювати (або посилювати) колір харчових продуктів. Місце кольорорегулюючих матеріалів в європейській системі цифрової кодифікації харчових добавок .

Тема 6. Харчові барвники, загальна характеристика, класифікація.

Поділення харчових барвників на натуральні, ідентичні натуральним, та синтетичні. Безпечність харчових барвників, Конкретні представники харчових барвників.

Тема 7. Натуральні харчові барвники. Характеристика, джерела походження, особливості використання.

Характеристика харчових барвників біологічного походження (натуральних). Безпечні концентрації тих або інших барвників біологічного походження при їх застосуванні в харчовій промисловості. Асортимент харчових барвників, особливості їх застосування при виробництві харчових продуктів.

Тема 8. Синтетичні барвники, загальна характеристика, особливості застосування.

Порівняльна характеристика синтетичних барвників з натуральними. Безпечність застосування харчових барвників. Асортимент харчових барвників. Формули окремих барвників та методи синтезу окремих представників ХД цього класу.

Змістовий модуль № 2

Тема 9. Харчові добавки, що загущують продукти харчування. Призначення. Загальна характеристика.

Призначення речовин, що загущують продукти харчування. Хімічна будова і властивості згущувачів. Конкретні представники згущувачів, їх безпечність та особливості застосування у виробництві харчових продуктів

Тема 10. Гелеутворювачі, їх призначення, загальна характеристика.

10. 1. Природа гелеутворювачів, їх хімічна будова. Призначення та безпечність застосування тих чи інших представників цього класу ХД.

10. 2. Окремі представники гелеутворювачів, приклади застосування у харчовій промисловості.

Тема 11. Харчові емульгатори. Загальна характеристика. Призначення.

Призначення харчових емульгаторів, природа харчових емульгаторів, зв'язок властивостей з хімічною будовою харчових емульгаторів. Окремі представники харчових емульгаторів, приклади застосування у харчовій промисловості.

Тема 12. Сполуки, що визначають смак та аромат Харчових продуктів. Ароматизатори, модифікатори смаку.

12.1. Харчові добавки, які впливають на смакові характеристики харчових продуктів: модифікатори смаку, посилювачі смаку, підсолоджувачі.

12. 2. Харчові добавки, що забезпечують аромат харчових продуктів.

Тема 13. Харчові есенції, ефірні олії, та синтетичні ароматизатори, призначення, окремі представники.

Натуральні, ідентичні натуральним, та синтетичні ароматизатори, окремі представники, їх хімічна будова, особливості застосування.

Тема 14. Суміжні функції харчових ароматизаторів, порівняння безпечності натуральних та синтетичних ароматизаторів.

Ароматизатори, що володіють функціями консервантів та антиоксидантів, безпечні концентрації натуральних та синтетичних ароматизаторів. Біологічно-активні властивості харчових ароматизаторів.

Тема 15. Харчові добавки – модифікатори смаку, призначення. Окремі представники. Підсолоджувачі, групи підсолоджувачів, призначення, окремі представники.

15.1 Хімічна будова та безпека застосування модифікаторів смаку. Види харчових продуктів, де застосування модифікаторів смаку є доцільним.

15. 2. Хімічна будова та походження підсолоджувачів, особливості застосування підсолоджувачів в різноманітних харчових продуктах, особливості застосування інтенсивних підсолоджувачів.

16. Консерванти, їх значення у зберіганні продуктів харчування, окремі представники.

16.1 Консерванти, їх хімічна природа, механізм впливу на процес мікробіологічного псування харчових продуктів, окремі представники, особливості застосування.

16. 2. Антиоксиданти. Хімічна будова антиоксидантів, механізм гальмування процесу радикально-ланцюгового окиснення органічних речовин.

16. 3. Харчові антиоксиданти біологічного і синтетичного походження. Окремі представники антиоксидантів, безпека, та інші особливості їх застосування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Закон України про безпечність та якість харчових продуктів. – Документ 771/97-вр, остання редакція від 30.05.2011.

2. Ластухін, Ю.О. Харчові добавки. Е-коди. Будова. Одержання. Властивості [Текст] : Навч. посібник / Ю.О. Ластухін.– Львів: Центр Європи, 2009. – 836 с.

3. Нечаев А.П., Траубенберг С. Е., Кочеткова А. А., Пищевая химия, СПб.: ГИОРД, 2003.- 640 с. : ил.

4. А. П. Нечаев, А. А. Кочеткова, А. Н. Зайцев. Пищевые добавки, М, Колос, 2001,. – 255 с.: ил.

5. Codex Alimentarius. Ed. 2, V. 1. Кодекс ФАО – ВОЗ для пищевых продуктов.

Допоміжна література

6. Нечаев А. П. Пищевые ингредиенты// Пищевые ингредиенты (сырьё и добавки). – 1999.-№ 1.- С. 4 – 7.

- 7 . Нечаев А. П., Смирнов Е. В. Пищевые ароматизаторы// Пищевые ингредиенты (сырьё и добавки). – 2000. - № 1.- С. 8 – 12.
8. Сарафанова Л. А., Кострова Е. И. Применение пищевых добавок. - СПб.: ГИОРД, 1997.- 64 с. : ил.
9. Тютюнников Б. Н. и др. Химия жиров. Учебник для ВУЗов, М, Колос, 1992,. – 364 с.: ил.
10. Петрушевский В. В. Биологически активные вещества пищевых продуктов, Киев, Техніка,. – 129 С.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

- 11.Кафедра технології жирів та продуктів бродіння Національного технічного університету «ХПІ»: <https://web.kpi.kharkov.ua/tg/>
12. Асоціація «Укроліяпром»: <http://www.ukroilprom.org.ua>
- 13.American Oil Chemists' Society: <https://www.aocs.org>
- 14.Food and Agriculture Organization of the United Nations: <http://www.fao.org/home/en/>
- 15.The U.S. Department of Agriculture: <https://www.usda.gov>